

A hatékony ima (és a sikeres média-manipuláció) titka

„Minden szem Rafah-ra szegeződik” (*All Eyes On Rafah*) – hirdeti a humanitárius érzelmekkel manipuláló mém, mely némelyek szerint a legelterjedtebb olyan fotó, amit a mesterséges intelligencia generált, több mint 50 millió megosztással.

De vajon mi a sikerének a titka?

Kiderül a mostani hetiszakaszból, melyben Mózes Jehosúa megmeneküléséért imádkozik.

„És Mózes Hoséa bin Nunt Jehosúának nevezte.” (Mózes 4., 13:16)

Rási magyarázata szerint: „Imádkozott érte: az Örökkévaló mentsen meg a kémek rossz tanácsától.” (Szoatá 34b alapján)

Számos magyarázó¹ felteszi a kérdést: hogy lehet, hogy Mózes csak Jehosúáért imádkozott? Kálevért vagy a többi kémért miért nem?

Hiszen láthatjuk Mózes imájának különleges erejét. Jehosúa ugyanis valóban megmenekült a kémek rossz tanácsától. Nem lett volna jobb, ha mindenkiért imádkozik?

A válasz az, hogy nem lehet mindenkiért imádkozni! Az ima lélekből jön. Nem pusztán egy „kérvény”, amit leadunk valamiféle „mennyei hivatalban”. Éppen ezért az is nehezen képzelhető el (legalábbis számomra), hogy például interneten keresztül megkérjünk egy Tóratudóst, hogy imádkozzon a gyógyulásunkért. Vagy olyasvalaki mondjon zsoltárokat helyettünk, aki ugyan éppen ráér, de minket személyesen nem ismer.

Az egyik legfantasztikusabb gyakorlat, amit valaha is hallottam, és az imát – valamint a hitet – fejleszteni képes, arról szól, hogy csak egy dolgot keressünk, amit tényleg akarunk. Ez

Dr. Farnadi-Jeruzálmi Michá rabbi rajza. Köszönjük!!

Impresszum

Az *omek* szó jelentése: *mélység*. Az *orti.hu* célja a hagyományos zsidó értékek, autentikus tórai tanítások megjelenítése közérthető, modern formában. Elgondolkodtató, inspiráló, a tórai és rabbinikus irodalomból építkező témák, üzenetek, napjaink számára.

Írta és szerkesztette: Szántó-Várnagy Binjomin, a Bét Jehuda közösség rabbija (Budapest, 1084 Scheiber Sándor utca 2.).

Megjelenik 130 példányban.

Kapcsolat, feliratkozás, jó tanácsok vagy önkéntes segítség felajánlása: ortimagazin@gmail.com.

¹ Például a *Neciv (Háemek Dávár)*, valamint Rási magyarázataira írt két fontos „szuperkommentár”: a *Máskil leDávid*, valamint a prágai Máhárál által jegyzett *Gur Árje*.

akár olyasmi is lehet, ami első pillantásra lehetetlennek tűnik. A lényeg, hogy tényleg nagyon akarjuk, és imádkozzunk érte. Őszintén és szívből.

Ezután figyeljünk, és bármi olyasmi történik, ami akár csak a legkisebb mértékben abba az irányba mutat, jegyezzük fel. A tanító, aki ezt a gyakorlatot elmagyarázta, arról tanúskodott, hogy nem volt olyan tanítvány, aki megbánta volna a kísérletet, és ne járult volna hozzá ahhoz, hogy az imája megerősödjön valamilyen mértékben².

Egy bölcs mondás szerint a szívből jövő szavak a szívbe találnak. Igaz ez akkor is, amikor egyik ember szól a másikhoz, de az ima is ugyanígy működik. Az ereje abból fakad, hogy mennyire azonosul vele az, aki mondja.

Ezért tudott Mózes Jehosuéért imádkozni és másokért nem. Sőt, az is elképzelhető, hogy valóban mindenkiért imádkozott, és mégis – a Jehosuéért mondott imája erősebbnek és hatékonyabbnak bizonyult. Mert Jehosúa volt az, akihez Mózes közel állt, folyamatosan mellette volt, őt szolgálta, és ezért őszintén beleéléssel tudott az Örökkévalóhoz folyamodni az ő számára.

Az ugyan igaz, hogy a lehető legtökéletesebb az, ha minél több emberrel képesek vagyunk együttérezni, és mindenkinek a gondját képesek vagyunk a szívünkön viselni.

A valóságban az ember azonban nem így működik. Mindnyájunk számára vannak fontosabb és kevésbé fontos emberek. Mózes nagyságából semmit nem von le az a tény, hogy Jehosuéért nagyobb, őszintébb

beleéléssel volt képes imádkozni mint bárki másért.

Meggyőződésem, hogy a Rafah sorsáért aggódó mém megosztói is pontosan ugyanezen az elven működnek. Nyilvánosan elérhető a Wikipédia oldalán az az összehasonlítás³, ami a legutóbbi idők háborúinak és civil áldozatainak a statisztikáit gyűjti össze.

Ebből kiderül, hogy ugyanazok, akik ma Rafah sorsáért aggódnak, azok az utóbbi 4 évben nem aggódtak ennyire a még több áldozatot követelő Ukrajna, Etiópia, Jemen, Afganisztán, Mexikó fegyveres konfliktusaiért és ártatlan civil áldozataiért.

Akkor mégis miért terjed ilyen sikeresen ez a mém? Mert az emberek, akik terjesztik, személyes kötődést éreznek azokhoz, akikről szól. Az igaz, hogy ez a kötődés nem a palesztin nép iránt érzett pozitív kötődés – ellentétben azzal, ahogyan sokan kifelé mutatni próbálják, vagy saját magukat áltatják vele –, hanem a zsidó nép iránt érzett negatív kötődés.

Ez a kötődés pedig, akármennyire negatív is, fontos és pozitív jelentőséggel is bír. Amint arra számos gondolkodó rámutatott, a szeretet ellentéte nem a gyűlölet, hanem a közöny. Törődést, elvárást és figyelmet fejez ki.

A zsidó ima rendszerében persze sokszor előfordul, hogy a szélesebb közösségért imádkozunk. Bizonyos, hogy ennek is megvan a maga jelentősége. Mindemellett tart-suk fejben Jehosúa (és Rafah) tanulságát: a személyes ima különleges ereje képes arra, hogy magasabbra érjen, és egész világokat mozgasson meg.

² Lásd: *Davening on Hot Coals*, Rabbi Yehoshua Karsh. <https://torahlearningcenter.com/davening-on-hot-coals>

³ *List of ongoing armed conflicts* címszó alatt.

Mit kérhetünk szombaton egy nem zsidótól?

Talán ez az egyik leggyakoribb, egyben legösszetettebb kérdés, ami a szombat törvényei kapcsán fel szokott merülni.

Első pillantásra igen nehéz jó választ adni rá, mert az ezzel kapcsolatos törvényeket a Sulchán Árucliban, a zsidó élet törvénykönyvében szétszórva találjuk meg.

Igaz, hogy van néhány fejezet, melynek az *ámirá leákum* [nem zsidó megkérése] az egyik központi témája. Viszont teljesen más ügyekben is gyakran felmerül: ha elhangzik valamilyen tiltás, valamilyen nagy szükség, akkor Joszéf Káro rabbi vagy a Remo – a Sulchán Árucl szerzői – gyakran hozzátesszik: „viszont szabad nem zsidót kérni erre”.

Általános szabályt azonban nehéz találni: mikor szabad és mikor nem?

Ha sokat olvassuk az ezzel kapcsolatos törvényeket, az a benyomásunk alakulhat ki, hogy „mindig szabad, amikor nagyon muszáj”.

Ez nagyjából nem is áll túl távol a valóságtól, viszont mikor mondhatjuk, hogy nagyon muszáj? Valamint: miféle törvény ez, hogy sosem szabad megszegni, kivéve, ha nagyon muszáj?

A válasz a tórai és a rabbinikus törvények alapvető természete közötti különbség megértésében rejlik.

„Ne végezz semmiféle munkát [szombaton], sem te, sem fiad, sem lányod, sem a szolgád, sem a szolgálónőd, sem az állatod, sem a jö-

vevényed, aki a kapuidban van.” (Mózes 2., 20:10)

Már maga a Tóra is ír arról, hogy ne végeztessük el a saját munkánkat mással. Ha ez a másvalaki erősen kapcsolódik hozzánk, például a gyermekünk, az állatunk vagy a szolgálánk, akkor a tilalom tórai szintű.

Más nem zsidókat azonban a Tóra szerint megkérhetünk arra, hogy végezzenek munkát helyettünk. Még akkor is, ha az illető a háztartásunkban – vagy éppen a zsinagógában – dolgozik, akkor sem nevezhetjük „szolgának”, hiszen nem áll a tulajdonunkban.

A talmudi rabbik azonban megtiltották azt, hogy mindenféle munkánkat ilyen módon végeztessük el. Ennek a tilalomnak a neve *ámirá leákum* [nem zsidó megkérése].

Erre többféle magyarázat létezik. Az egyik szerint a szombat ünnepi jellegének a rovására megy, ha mindent ugyanúgy meg tudunk csinálni, ahogyan hétköznap, csak mások kérése által.

„Minden, amit a rabbik bevezettek, a Tóra mintájára [keén deorájtá] vezették be.”⁴

A rabbik szinte sosem találnak ki egy teljesen új dolgot, ami előtte egyáltalán nem létezett. Az *ámirá leákum* tilalmának tórai előképe a szolgálga szombati dolgoztatása.

Van azonban jó néhány fontos különbség a tórai és a rabbinikus tilalmak között. Mindelelőtt: míg a tórai tilalom minden körülmény között tilos (szinte állandó jellegű ki-

4 Ez a mondás a Talmudban gyakran előfordul, például: Peszáchim 39b, 116b, Jomá 31a, Jevámot 11a, Gitin 65a, Ávodá Zará 34a, Bechorot 54a.

vétel ez alól a *pikuách nefes*, vagyis az emberi élet védelme), addig a rabbinikus tilalmakat eleve kivételekkel együtt vezették be a Bölcsek.

„Ahol fájdalom van, ott nem vezették be a Bölcsek a rendelkezésüket.” (Ketuvot 60a)

Ez nemcsak azért fontos, hogy élhetőbb tegye a vallásos életet, hanem azért is, hogy mindenki számára világos különbség legyen a tórai és a rabbinikus törvények között.

Most pedig lássunk néhány gyakorlati szempontot a megengedett és tiltott szombati kérések ügyében.

A legtöbben azt gondolják, hogy ha nem közvetlenül kérjük meg a nem zsidót, hanem **utalást** teszünk (pl. „mennyre örülnék, ha fel lenne kapcsolva a villany!” ahelyett, hogy „légy szíves, kapcsold fel a villanyt”), akkor azzal a kérés azonnal megengedetté

válik. A Sulchán Áruachban viszont sajnos ennek látszólag éppen az ellenkezője áll:

„Minden olyan dolog, amit tilos mondani a nem zsidónak, hogy szombaton csinálja meg, utalni is tilos arra.” (Remo 307:22)

Ugyanitt azonban a Misna Berura kifejti, hogy ha az utalás nem tartalmazza a parancsot, akkor az mégiscsak megengedett (pl. „milyen sötét van itt!”).

A másik fontos gyakorlati kivétel, amikor megkérhetjük a nem zsidót: a már korábban is említett „szükség esete”.

Ez azonban önmagában nem elég. Az is szükséges, hogy maga a dolog, amit a nem zsidótól kérünk, az is rabbinikus tilalom legyen⁵ (például: műkce mozgatása, tárgy vívése a kis utcákon, LED-es lámpa kapcsolása). A zsinagógai életben a legtipikusabb példa erre a közösség szükséglete (pl. sötét van a zsinagógában).

Időpontok Budapesten:

Gyertyagyújtás **péntek este**: 19:05 és 20:26 között.

Szombat kimenetele: 21:47.

A *Smá Jiszráelt* olvassuk el legkésőbb szombat reggel 8:48-ig.

A zsinagógában **péntek este** 18:00-tól tanulunk, 18:30-tól imádkozunk.

Hétfőn és csütörtökön reggel 8:00-kor imádkozunk a *Rumbach utcai zsinagógában*.

Most szombat reggel (június 29.) lesz **Támuz hónap újjholdjának** kihirdetése.

A hónap jellege a zsidó hagyományban⁶: a látás.

Támuz hónap újjholdja: jövő szombaton (július 6.) és vasárnap (július 7.).

Molád: szombat délután 13:09 (10 chálákim⁷).

Sábát sálom! Gut sábesz!

5 Sulchán Áruach OC 307:5. Egy másik fontos és gyakori példa: péntek délután a *naplemente [bén hásemásot]* időszaka, ami kétséges időszaknak számít (ld. OC 261:1).

6 A Széfer Jecirá, az egyik legkorábbi hagyományos kabbalisztikus szöveg, mely az 5. fejezetében a 12 hónapot az ember 12 képességének felelteti meg (beszéd, gondolat, járás, látás, hallás, cselekvés, együttlét, szaglás, alvás, harag, ízlelés, nevetés).

7 1 chelek = 3.333 másodperc. 10 chálákim: 33.333 másodperc.